Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС.: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 17. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 27-го СІЧНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JANUARY 27, 1955. N. 17. VOL. LXII.

ПАЛАТА МАЙЖЕ ОДНОДУШНО ПІДТРИМАЛА АЙЗЕНГАВЕРА В СПРАВІ ФОРМОЗИ

СЕНАТ ПЕРЕСЛУХАВ ШЕФІВ ШТАБУ; ПРЕЗИДЕНТ ВДОВОЛЕНИЙ З ГОЛОСУВАННЯ В ПАЛАТІ

Вашингтон. — Палата Репрезентантів більшістю 409 до 3-ох голосів прийняла резолюцію про підтримку президента Айзенгавера в кожній військовій акції для оборони Формози перед комуністичним Китаєм. Президент заявив, що ця „поважна однозгідність" послужить безпеці ЗДА. Сенат веде переслухання в цій справі. Там існують деякі застереження, яких майже не було в Палаті Репрезентантів. Дехто з сенаторів передбачає, що Сенат голосуватиме над цією резолюцією вже в четвер, а є й такі, які сумніваються, чи цього тижня зможе повний Сенат голосувати над цією резолюцією. В Палаті Репрезентантів дискусія не тривала навіть повні три години. Палата прийняла резолюцію, згідно з якою уповажнюється президента вжити військових сил цієї країни так, як „він вважатиме за потрібне й відповідне для оборони Формози й Пескадорських островів". Проти резолюції голосували два республіканці, конґресмени Юджін Д. Сейлер і Тімоти П. Шіґен та один демократичний конґресмен Барден. Сенатська Комісія Закордонних Справ разом із Комісією Збройних Сил закінчила переслухання всіх членів Об'єднаних Шефів Штабу. 26 січня ці комісії мають голосувати в справі відіслання резолюції до повного Сенату. Але можливо, що ці комісії захочуть ще переслуйати державного секретаря Джана Фостера Доллеса для додаткових вияснень. Голова цих обох Сенатських комісій сенатор Волтер Ф. Джордж передбачає, що можуть бути внески на зміну предложеної резолюції. Волтер Ф. Джордж заявив, що шеф штабу армії генерал Метью Ріджвей погоджується з поглядом президента Айзенгавера, але як військовий командант дав ще й „деякі вияснення". Деякі давніші вагання генерала Ріджвея пояснюються тим, що він занепокоєний тим фактом, що уряд поважно зменшує наземні війська ЗДА. Після залишення Сенату генерал Ріджвей відмовився дати будь-які пояснення. Шеф Об'єднаних Шефів Штабу адмірал Радфорд заявив журналістам: „Об'єднані Шефи Штабу з'явилися перед об'єднаними комісіями в Сенаті, щоб підтримати резолюцію президента Айзенгавера". Три конґресмени, які голосували проти резолюції в Палаті Репрезентантів, так вияснюють свої становища. Конґресмен Барден заявив, що Конґрес закоротко дебатував над цією резолюцією, і ухвалено таку резолюцію, яка дозволяє президентові почати війну без формального виповідження війни Конґресом. Конґресмен Сейлер сказав, що він був проти цієї резолюції тому, що обіцяв американським матерям, що буде проти того, щоб їхні сини брали участь у війні, що ведеться тисячі миль від американської землі. Конґресмен Шіґен був проти резолюції тому, що, на його думку, за всяку аґресію в світі повинна відповідати комуністична Росія, і тому треба звернути всяку відплату проти СССР. Спікер Палати Репрезентантів Сем Рейберн особисто заявився проти всяких поправок до запропонованої урядом резолюції, бо ті поправки могли б принести шкоду для безпеки країни.

Мапа Формози, що виявляє стратегічну вартість цього острова в оточенні американських військових баз в тому районі Пацифіку.

Американська фльота „приготована на всі можливості"

Тайпег. — Американська фльота готова не тільки допомогти національному китайському урядові евакуювати Тачен, але взагалі зустріти „всі можливості" — заявив командант Сьомої фльоти, адмірал Альфред Прайд. Прибувши на кружляку „Гелена" до порту Тайпег у Формозі, адмірал перевів нараду з Чіянґ Кай-шеком і генералом Чейзом, шефом американської військової місії на Формозі, після чого прийняв закордонних кореспондентів. Запитаний, чи американська фльота стріляла б по комуністах, якби вони схотіли перешкоджати в евакуації острова Тачену, адм. Прайд заявив: „Так, очевидно". Проте, він зазначив, що тільки самі китайські комуністи знають, чи вони провокуватимуть реакцію американської фльоти й летунства. Сьома фльота — сказав адмірал — має тепер 5 великих літаконосців, з усіми стаціонованими на них літаками, чотири кружляки і понад 40 нищильників, не рахуючи менших і допоміжних кораблів, — разом це величезна збройна сила. Запитаний, чи втрата острова Ікіянґ є поважною втратою, адмірал відповів: „Кожне найменше поширення стану посідання комуністів є поважною для нас втратою". Адмірал Прайд заперечив, нібито американці натискали на Чіянґ Кай-шека, щоб він зрікся Тачену, — навпаки, самі національ-китайці висловили вже давно думку, що варта перегрупувати й зосередити свої збройні сили. Один національ-китайський корабель вивіз з Тачену вже 200 цивільних мешканців, здебільша жінок і дітей.

Малайські комуністи загрожують Сіямові

Кауля Люмпур. — Комуністичні партизани на Малайському півострові, які залишилися в джунґлі і відтіль впродовж років робили випади, перенеслись на північ, ближче до сіямського кордону. Ствердивши це, англійські і сіямські чинники прийшли до висновку, що це сталося мабуть за вказівками з червоного Китаю, щоб збільшити натиск на Сіям і підсилити там підривну комуністичну роботу. Комуністичних партизанів в Малаях небагато, — коло 8,000 осіб, а за останніх сім років число їх — не зважаючи на постійну „рекрутацію" поміж автохтонами — зменшилось до половини. Все ж боротьба з ними, навіть при величезній перевазі збройних сил, дуже виснажлива і коштовна: досі вона коштувала річно по 200 мільйонів долярів і тяжіла на всьому малайському господарстві. Англійці мають на Малайському півострові 35,000 війська і 50,000 поліції, крім 175,000 „національної ґвардії" з автохтонів.

У Туреччині сталась страшна катастрофа

Анкара. — Підземний вибух в одній шахті вуґільного басейну Зонґульдак над Чорним морем спричинив смерть 38-ох вуглекопів і поранення понад 20 інших. Здогадуються, що коло 15 вуглекопів засипала земля. Зорганізовано рятункову акцію, яка натрапляє на великі труднощі, бо вибух вижолобив у кількох місцях величезні ями в ґалеріях, що знаходяться на 260 стіп під землею. Причиною вибуху було високе тиснення й необережність самих вуглекопів у ґалеріях, наповнених вуглевим ґазом. Басейн Зонґульдак є одним із найбільших промислових закладів на Середньому Сході. В останньому році він дав 3,694,446 тонн вугілля, але новітні споруди, влаштовані в цьому басейні, теоретично вможливлюють видобування річно 10 мільйонів тонн вугілля. Цим вугіллям постачається турецький сталевий промисл, електрівні й залізниці.

СОВЄТИ ЗАКІНЧИЛИ ВОЄННИЙ СТАН З НІМЕЧЧИНОЮ

ВЕРХОВНИЙ СОВЄТ СССР ПРОГОЛОСИВ „УКАЗ" ПРО ФОРМАЛЬНЕ ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ З НІМЕЧЧИНОЮ І СКИНУВ ВИНУ ЗА ПОДІЛ НІМЕЧЧИНИ НА АЛЬЯНТІВ

Москва. — Пригадавши, що 22 червня 1941 „наслідком зрадницької атаки Гітлерівської Німеччини" Совєтський Союз опинився у стані війни з Німеччиною, Верховний Совєт ствердив у своєму проголошенні у вівторок 25 ц. м., що стан війни між ним і Німеччиною закінчився і „встановлено мирні взаємини". У другій точці совєтського ствердження кажеться про анулювання всіх правних обмежень для німців, трактованих досі як членів ворожої нації, врешті у третій точці Совєтський Союз застерігає собі надалі голос в німецьких справах згідно з міжальянтським договором у Почдамі. Совєтський уряд заатакував знову при цій нагоді Паризький договір з пляном озброїти Західню Німеччину, скинувши на таку політику західніх альянтів вину за дотеперішній поділ Німеччини. Совєти признають, що це „ненормально", щоб в 10 років після закінчення війни Німеччина все ще була поділена й трактована на нерівній площині з іншими народами, але — мовляв — політика ЗДА, Англії і Франції, яка змагає до озброєння Західньої Німеччини й включення її в „аґресивну військову групу", внеможливлює прийняти відповідну умову про з'єдинення Німеччини „на демократичній і мировій базі й підписання мирового договору з Німеччиною."

Західня преса одностайно коментує цей крок совєтського уряду, як нову пропаґандивну спробу розбити єдність Заходу й насторожити західньо-німецьку публічну опінію проти ратифікування Паризького договору. Проте в самій Західній Німеччині Москва скріпила цим своїм указом становище соціял-демократів, які не вгавають у своїх заходах перешкодити Аденауера в ратифікуванні Паризького договору. Лідер західньо-німецьких соціял-демократів Олленгауер заявив, що ця остання заява Москви „облегшує" зорганізування" зустрічі „великої чвірки" в справі з'єдинення Німеччини і він, лідер соціялістів, знову домагається нової конференції з Совєтами та „вичерпання всіх можливостей" для з'єдинення Німеччини, як найважнішої справи, з відложенням справи озброєння Німеччини й її приналежности до НАТО на пізніше, в залежности від вислідів переговорів з Совєтами. Оллеґауер заявив, що соціял-демократи, робітничі організації і Протестатнська Церква одностайним фронтом поборюватимуть Паризький договір, як суперечний з реальною можливістю з'єдинення Німеччини.

Димісія Мікояна зв'язана з воєнними приготуваннями Москви

Москва. — Димісія Анастазія Мікояна з посту міністра внутрішньої торгівлі, проголошена майже одночасно з статтею в „Правді" про шкідливість теорій, згідно з якими на першому місці повинен стояти промисл, призначений для задоволення особистих потреб цивільного населення, — ця димісія стоїть у тісному зв'язку з приспішеними приготуваннями Совєтського Союзу до війни. Упровілеювання важкого промислу і усунення легкого промислу на задній плян, всупереч заяві Маленкова з 8 серпня 1953-го року, прийшло наслідком заплянування контрзасобів проти озброювання Західньої Німеччини. Мікоян був відомим речником насичення внутрішнього ринку товарами першої потреби, що піднесли б життьовий рівень населення. В 1936 році, приїхавши як один з нечисленних большевиків до ЗДА не скривав свого подиву, оглядаючи американські холодильні, систему пакування харчів, масу заморожених продуктів та автомобільний промисл. На його місце прийшов Дімітрій Павлов, що був народним комісарем торгівлі в Російській СФСР, а від 1953 року першим заступником міністра легкого і харчового промислу СССР.

Звернення президента викликало корисне враження в ОН

Об'єднані Нації. — Звернення президента Айзенгавера у справі оборони Формози й Пескадорських островів викликало в колах Об'єднаних Націй корисне враження, головно тим, що в ньому підкреслено мирову інтенцію. Д-р Т. Ф. Тсіянґ, представник національного Китаю в ОН, висловив назагал задоволення, дармащо Чіянґ Кай-шек і його оточення невдоволені з рішення Вашинґтону зректися Тачену та інших прибережних островів у користь комуністів і обмежитись до оборони Формози та Пескадорських островів. На Формозі потішають себе думкою, що коли комуністи заатакують острови Матсу і Квімой, які є форпостами Формози, то американська фльота й летунство зареаґують вогнем. Англія і Нова Зеляндія, прихильники „перемир'я" в Формозькій протоці, не зважаючи на формальну відмову збоку Чу Ен-лая, хочуть внести відповідний внесок на „малу асамблею", що збереться в найближчу п'ятницю. Прем'єр Нової Зеляндії Голлянд і президент Філіппін Маґсайсай заявили, що становище ЗДА скріплює безпеку їх країн, найбільш загрожених експансією комуністичного Китаю на Пацифіку.

„Комуністичне співіснування — пастка для вільних народів"

Ню Йорк, Н. Й. — Республіканський член Сенатської Підкомісії Внутрішньої Безпеки сенатор Вільям Дженнер, промовляючи на зборах Крайового Жіночого Товариства в Ню Йорку, заявив, що „деякі провідники в нашому уряді" є зам'які у відношенні до комуністів і прийняли гасло мирного співіснування з комуністами, зрозумівши його по-американському, а тим часом Совєти розуміють під цим гаслом тільки пастку, наставлену на вільні країни світу. Сенатор Дженнер не назвав персонально, хто саме в американському уряді „зам'який". На сенатських переслуханнях він обороняв сенатора Джозефа МекКарті, який цю м'якість закинув був самому президентові Айзенгаверові. Звертаючись до жінок сенатор Дженнер сказав про наступні вибори таке: „Ми мусимо вибирати людей, які цілим серцем віддані нашій країні, які вірять в силу місцевих громад і які будуть голосувати за те, щоб наші гроші залишалися вдома".

Пожвавлення на біржі після звернення Айзенгавера

Ню Йорк, Н. Й. — На нюйоркській біржі негайно відчулося пожвавлення після того, як президент Айзенгавер звернувся до Конґресу з просьбою про уділення йому повновластей для оборони Формози. Найбільше підскочили ціни на акції фабрик, які продукують літаки. Подорожчали також акції сталеварень, машинових фабрик та фабрик, які продукують машинове знаряддя. Піднеслася й ціна на какао, ґуму, вовну, цину, оливо, мідь і бавовняне насіння. Ціни на біржі трохи піднеслися ще перед зверненням президента до Конґресу, в зв'язку з напруженням на Далекому Сході.

Фльота вдоволена з перших проб із „Навтілюсом"

Ґротон, Коннектикат. — Перший у світі атомовий човен „Навтілюс" повернувся після однотижневої плавби на свою базу в Ґротоні, Конн. Команда фльоти вдоволена. „Навтілюс" зробив понад 1,000 миль по океані, занурювався в воду п'ятдесят разів і випробовував своє торпедове озброєння. „Навтілюс", що коштував 55 мільйонів долярів, буде стояти на базі для підводних човнів у Ню Лондоні два тижні, а потім знову випливе для дальших маневрувань. Тепер ще раз мають перевірити всі його частини. При наступному плаванні „Навтілюс" будуть випробовувати в глибокому занурюванні і в швидкості. „Навтілюс" має 300 стіп завдовжки, а його поємність становить 2,800 тонн. Його збудувала фірма Дженерал Дайнемік Корпорейшен у своєму Відділі Електричних Човнів.

ВЕЛИЧАВІ СВЯТКУВАННЯ ДНЯ УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ В НЮ ГЕЙВЕНІ

ПОСАДНИК МІСТА РИЧАРД ЛІ ВЛАСНОРУЧНО ВИВІШУЄ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР НА СИТІ ГОЛ; КОНҐРЕСМЕН А. КРАТЕЛА, ПОСАДНИК Р. ЛІ, СТЕЙТ. СЕНАТОР ЛЕВІ ВИСТУПАЮТЬ З ПРОМОВАМИ НА СВЯТОЧНІЙ АКАДЕМІЇ; СЕНАТОРИ ПУРТЕЛА Й БУШ ТЕЛЕҐРАФІЧНО ВІТАЮТЬ; УЧАСТЬ ЧИСЛЕННОЇ ЛИТОВСЬКОЇ ДЕЛЕҐАЦІЇ; В НЮ ГЕЙВЕНІ ЗАКЛАДЕНО УКРАЇНСЬКИЙ КЛЮБ ПРИ ДЕМОКРАТИЧНІЙ ПАРТІЇ; КОНСОЛІДОВАНІ ВИСТУПИ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ ЗБІЛЬШУЮТЬ УСПІХ.

Субота, 22 січня в Ню Гейвені проходила під знаком „Юкренієн Індепенденс Дей", як його схарактеризували наші американські приятелі. Вже о 8-й годині ранку до Сити Гол, що знаходиться в центрі міста, навпроти забудовань славнозвісного Єйл-Університету, почали сходитися українці, щоб бути при небувалій в історії міста Ню Гейвену події — вивішенні українського національного прапора поруч американського — на честь роковин проголошення Самостійности й Соборности України. Простора заля перед кімнатами посадника по береги виповнюється українцями: стара іміґрація, нова іміґрація, православні, католики, наддніпрянці, галичани, буковинці, кубанці, жінки, діти — все це в піднесеному святочному настрої взаємно між собою вітається і обмінюється новинами. Настрій ще більше підноситься на вістку, яку привіз п. О. Лисогір з централі УККА, про знаменні виступи високого українського духовенства: Митрополита Іоанна та протоігумена о. Когута в Конґресі. Старша, проста жінка сердечно ділиться враженнями з своїми принагідними сусідами: „30 літ я тутки чекала і таки-м сі дочекала". Це саме вона сказала посадникові Лі, дякуючи йому за прихильність до українців.

Після 9-ої години приходить посадник Р. Лі і комішенер Е. Маркевич. Українська делеґація в складі — Голови Відділу УККА О. Козловського, референта зовнішніх зносин І. Телюка, священиків обох Церков — протоієрея М. Чернявського, о. С. Чомка та о. Й. Рейнаровича, одного з найстарших поселенців А. Маланчука, представника Централі УККА О. Лисогора, голови Стейтової Організації В. Небелюка і В. Гіни — тостмайстра свята.

Після цього наступає при загальному напруженні довгожданний акт вивішування прапора. Посадник Р. Лі з українським прапором, що передали йому українці Ню Гейвену, підходить до вікна і підносить його на щоглу поруч американського державного. Парох о. Чомко заініціював гучне та незвичайне для нюгейвенської міської залі „слава Україні", що його радісно підхоплюють присутні. Фотографи працюють, на очах в багатьох видно сльози радости. Потім посадник в оточенні української делеґації в своєму „офісі" подає руку кожному учасникові урочистости, розмовляє з поодинокими особами та дітьми і говорить по українськи: „Вітаю!" В радісному настрої розходиться натовп, оглядаючись на свій рідний прапор, що пишно повіває на фронтоні старої будови нюгейвенського Сити Гол.

В той же день увечері величаво і також в піднесеному настрої пройшла у великій залі „Іґл Гол" Святочна Академія. На широкій блакитній заслоні, удекорований зеленню, пишався великий золотий тризуб. Свято розпочав український хор під проводом М. Палидовича, що відспівав американський гимн. Вступне слово О. Козловського і святочна промова Є. Маланюка, колишніх активних старшин Армії УНР, була гідною інтродукцією до дальшої урочистости. О. Лисогір в англійській мові подав докладний огляд історичних подій та політичних прагнень українського народу. Особисті виступи з промовами — конґресмена А. Кретели, посадника Р. Лі, стейтового сенатора Леві, комішенера Є. Маркевича, ґратуляційні телеграми сенаторів Пуртели та Буша з Вашинґтону свідчили, що проблема України викликає в американських колах дедалі більші зацікавлення. Щиросердечний виступ був представниці наших давніх приятелів-литовців пані Ожекубє, що побажала українцям, аби блакитно-жовтий прапор якнайскорше замайорів на Капітолі в Києві. З гарячим привітом виступив і місцевий парох о. С. Чомко. Як завжди влучним тостмайстером був В. Гіна.

По короткій перерві відбулася концертова частина, в якій прийняли участь: хор під керівництвом М. Палидовича, концертові співаки — В. Мілянська та О. Неділько, сольо на скрипці — Я. Сорока та сольо на піяно ц. Цибрівський. Концертові виконки були на високому мистецькому рівні. Акомпаньямент на піяні виконали пані Небелюк та Федорович. Українським гимном, що проспівала з хором ціла заля, закінчилася святочна Академія.

Громадсько-політична праця в Ню Гейвені набирає все більшого розгону, внаслідок чого прийшло до відкриття українського клюбу при демократичній партії. Поступ й успіхи треба зарахувати на конто солідарних і дійсно соборних виступів цілої української спільноти в Ню Гейвені.

Про свято широко писав англомовний щоденник „Реджістер" і було оголошено в місцевому радіо.

Гатояма розписав нові вибори в Японії

Токіо. — Японський прем'єр Іхіро Гатояма розв'язав в останній понеділок парлямент і призначив нові вибори на 27 лютого ц. р. Він зробив це, виконуючи обіцянку, дану опозиційній соціял-демократичній партії, бо тільки під цією умовою соціял-демократична партія погодилась голосувати за уряд Гатоями. Цей уряд виконує владу всього 46 днів, але сподівається, що демократична партія, що її очолює Гатояма, здобуде у виборах більшість. Виборчими атутами Гатоями є готовість нав'язати дипломатичні й торговельні взаємини з комуністичними державами, при збереженні приязни з Америкою, а на доказ добрих зв'язків з Америкою уряд покликається на одержання відшкодування у висоті 2 мільйони долярів за шкоди, що їх заподіяв рибалкам і рибальським компаніям радіоактивний попіл після останнього пробного вибуху водневої бомби на острові Бікіні.

В АМЕРИЦІ

● **Стейтова Асамблея** Ню Джерзі просить Нюйоркський стейт, підвищити із 18-ох до 21-го року життя вік молоді, якій можна продавати алькоголь. Цю резолюцію Асамблеї прийнято для того, щоб унеможливити молоді стейту Ню Джерзі купувати алькогольні напої в сусідньому Нюйоркському стейті. Тільки в двох стейтах, Ню Йорку і Луїзіяна дозволено продавати алькоголь молоді в віці нижчому від 21-го року.

● **Радаровий прилад** на бальоні, що піднісся на 20,000 стіп над Филаделфією, занотував вітер, який віяв з нечуваною швидкістю 392-ох миль на годину. Бюро Погоди повідомляє, що досі ще ніколи й ніде не занотовано такого швидкого вітру. Гураґани мають найвищу швидкість 120-130 миль на годину.

● **Сенатор Генрі С. Дворжак** заявив, що під час кризи на Далекому Сході ніхто не повинен вимагати підвищення платні. Це відноситься, зокрема, до конґресменів, які бажають підвищити собі платні на 7,500 долярів річно.

● **Нюйоркський ґубернатор** Аверелл Гарріман прийняв у своїй столиці Олбані 165-ох натуралізованих громадян і заявив їм, що ЗДА зросли внаслідок іміґрації до цієї країни втікачів із чужих держав. Гарріман сказав, що він є проти необмеженої іміґрації до ЗДА, але домагається, щоб іміґраційний закон був злагіднений для осіб, які хочуть прибути до Америки.

● **Президент Гондурасу** підписав декрет, який негайно після підписання дає всім жінкам право голосування та право займати всі публічні становища на рівні з чоловіками. За ці права гондураські жінки боролися від 1932 року.

● **Звернення Айзенгавера** в справі оборони Формози передавали через „Голос Америки" багатьма мовами азійських народів поза „бамбусову завісу" та 38 мовами до країн поза залізну завісу до СССР.

● **Державний департамент** повідомив, що своякн лише двох арештованих комуністами американців виявили охоту поїхати до Китаю, щоб побачитися з в'язнями. Але з них ще ніхто не просив дозволу про виїзд до Китаю. Пізніше додано, що ще п'ять осіб заінтересовані цією справою.

В СВІТІ

● **Всі три** совєтські амбасадори з західніх столиць — Зарубін з Вашинґтону, Малік із Лондону й Віноґрадов з Парижу — прибули до Москви, викликані Молотовим для наради над дальшою тактикою, яку слід провадити. Напрямні нової „мирової" тактики накреслив „світовий конґрес миру", який 9 січня закінчився в Відні, але водночас Молотов і його кумпани побачили, що фрази про мир втратили свій вплив у такій справі, як ратифікація Паризького договору й озброєння Західньої Німеччини.

● **В Італії заарештовано** 69 осіб, здебільша комуністичних достойників, посадників міст, секретарів торговельних палат і палат праці, — за податкові злочинства. Дев'ять комуністів заарештовано в опанованому ними районі Тосканії, серед них ліво - соціялістичного посадника міста Ареццо. Комуністи й союзні з ними ліві соціялісти обманювали державу свідомо й пляново на мільйони долярів, ведучи крадькома торговельні операції і не оплачуючи з них податків.

● **Населення Риму** подвоїлось за останніх 30 років. На початку 20-х рр. Рим мав неповна 700,000 мешканців, а за переписом з минулого жовтня, що його тепер оприлюднено, столиця Італії нараховує 1,790,638 мешканців.

● **Вода в Північному морі** стає щораз тепліша. Це ствердив німецький Гідрографічний Інститут, покликавшись на появу в Північному морі таких риб, які живуть тільки в тепліших морях. До них належать також сардинки й туна, — їх уперше почали ловити тепер в Північному морі.

● **Американський вояк** Вільям Вердайн із стейту Луїзіяни, що його большевики випустили після 6-річного ув'язнення на Воркуті і в інших концтаборах, вийшов на волю незвичайно виснажений, але без поважної недуги. Його випустили вже зі шпиталю в Західньому Берліні, де м. ін. перевірено, що вістки, начебто він мав сухоти, неправдиві. Американські військові чинники затримали його, поки виясниться, чи він не буде суджений за дезерцію.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОБОРОНА ФОРМОЗИ

Беручи до уваги загострену в останньому часі загрозу для Формози збоку китайських комуністів, президент Айзенгавер уважав за відповідне звернутись до Конґресу в справі окремих повновластей для оборони цієї фортеці вільного світу від червоного китайського кольоса. В цій справі президент Айзенгавер запропонував обидвом палатам Конґресу окрему резолюцію, на підставі якої він, як головний командувач американських збройних сил, матиме право вжити американські збройні сили не тільки для оборони самої Формози і Пескадорів, але й „для такої військової акції, яка може бути конечна" в обороні рішальних для Формози і Пескадорів прилеглих „позицій і територій". Президент виразно заявив, що він не вимагає будь-якого збільшення збройних сил у районі Формози, як теж ця резолюція не означає будь-якої зміни в дотеперішній американській політиці на тому обширі. Що більше, президент має надані екзекутивній владі вже раніше повновласті для оборони Формози, але він все ж таки вимагає від Конґресу їх потвердження та деякого поширення.

Як відомо, американська Сьома Фльота ще під час комуністичної атаки на Корею дістала апробований Конґресом наказ ужити всіх потрібних заходів для оборони Формози. Нова резолюція, згідно з інтерпретацією знавців, дає президентові право не тільки боронити Формозу й Пескадори, але й, в потребі, повести відповідну акцію проти тих сил, які збиралися б заатакувати ці острови, перебування яких „у приязних руках" має, згідно з твердженням президента Айзенгавера, рішальне значення для безпеки і оборони З'єдинених Держав і всього вільного світу. Така „елястична" постанова давала б президентові право на евентуальну акцію проти аґресивних сил навіть на китайському континенті.

Домагаючись цих повновластей, президент Айзенгавер виразно заявив і підкреслив, що ціллю американської політики є мир. Для підтвердження цього він ще раз повторив свою пропозицію, щоб приверненням і стабілізацією миру в районі Формози зайнялись Об'єднані Нації. Але, бажаючи миру, Америка мусить бути готова до боротьби за нього — твердив президент.

Виникає питання: чому президент Айзенгавер вимагає від Конґресу окремих повновластей для оборони Формози і Пескадорів, хоч він їх уже має? На це в поінформованих колах дають такі вияснення:

Поперше — нові повновласті потрібні урядові тому, що виникла нова загроза. Останні комуністичні атаки та захоплення одного і загроза для інших контрольованих досі китайськими націоналістами островів групи Тачен відбуваються в супроводі виразних комуністичних заяв, що їх кінцевою ціллю є захоплення Формози. Червоні китайські володарі згори відкинули інтервенцію в справі перемир'я збоку ОН, вважаючи, що Формоза і прилеглі острови — це їхня „внутрішня справа". Дальшою причиною нової акції президента в Конґресі, запевняють знавці, є бажання „здраматизувати" нову ситуацію і пригадати червоно-китайським аґресорам що Америка не жартує та що її рішучість в обороні того району має одностайну підтримку Конґресу і народу. Це політично-моральні причини, до яких, очевидно, долучається й те, що сказане та що означає резолюція: повновласті для кожної військової акції, якої вимагала б ситуація на обширі Формози, і акції негайної.

Президент, Конґрес і загальна американська публічна опінія, яка акцію президента недвозначно апробує, вважають, що таке ясне становище Америки є в інтересі не тільки оборони Формози, але й збереження миру. Червоний Китай, знаючи рішучість Америки і наслідки, що їх може спричинити перетягнення ним струни, два рази подумає, поки зробить черговий аґресивний крок. При цьому звертається увагу на те, що справу засуду американських летунів комуно-китайський уряд уважав теж за „внутрішню справу" і відмовлявся від інтервенції збоку ОН, але це не перешкодило йому прийняти генерального секретаря ОН Гаммершилда і вести з ним переговори у цій „внутрішній справі". З американського боку дається тепер червоним китайським володарям недвозначно до зрозуміння, що вони ліпше зроблять, якщо перестануть зловживати американською терпеливістю, зокрема в справі Формози.

Виступ президента Айзенгавера в справі оборони Формози і заповіджена швидка акція Конґресу в цій справі, як і загальна постава американської публічної опінії, своїм морально-політичним значенням далеко переходять саму тільки проблему оборони Формози. Вони бо скріплюють захитану пропаґандою „співіснування" певність, що Америка справді хоче миру, але не за всяку ціну.

ГІН ДО ВОЛІ

Рідко доходять до вільного світу вістки про неймовірні й небезпечні пригоди, що їх доводиться перебути кожному щасливому втікачеві із-за пильно стережених кордонів Совєтського Союзу та його сателітів. Втечі з совєтських таборів через Фінляндію, рейди УПА, польські летуни — це кілька випадків, що знайшли широкий відгук у світі.

Але відбуваються тисячі подій такого роду, які не знаходять ніякого відгуку, хоч участь в них беруть не одиниці, а тисячі одчайдушних, готових на смерть задля волі.

Лише випадково, з великим спізненням, довідався світ про довгий збройний рейд азійських „упівців", що з своїм майном і родинами вирвались на волю.

Милтон Кларк, що його наукові зацікавлення потягнули в серце Азії, описує на сторінках „Нейшенел Джеоґрафік Меґезін" (листопад 1954 р.) своє знайомство з групою казахів, які втекли до Кашміру з Сінкянґу. Стаття зветься „Як казахи втекли на волю". В ній описується звичаї казахів, події зв'язані з їх втечею і подається світлини з побуту казахів на вигнанні.

Пригадаймо, що коло трьох мільйонів казахів заселюють величезну Казахську ССР, яка простягається між Китаєм і Каспійським морем. У Казахстані тепер перебувають сотні тисяч українців-засланців. Частина казахів проживає в межах Китаю, у Сінкянґу, де вони творили 10 відсотків населення. По другій світовій війні і по перемозі комуністів у Китаї наступило фактичне (не офіційне) возз'єднання „єдинокровних братів". Казахів, що в Сінкянґу досі жили на волі, змушено до такої ж самої панщизняної колективізації, яку вже кільканадцять років відбувають казахи в СССР.

Казахи спочатку пробували домовитися з новим урядом, переконуючи, щоб їм залишили давні вольності. Звичайно, нічого з того не вийшло. Прийшла тяжка зима, коли доводилось, як тоді казали, „спати на льоді, а вкриватися снігом".

У березні 1950 року казахи з'їхалися на велике віче в Барколі. Це було скупчення всього активу народу. Зібралося 15 тисяч казахів, що пригнали з собою 60 тисяч овець, 12 тисяч коней, 7 тисяч худоби й понад тисячу верблюдів. На нарадах вирішено залишити „золоту колиску свого народження" й податися до Індії. Для цього створено автономний уряд. Але їхати не поспішали. Життя йшло нормально аж до квітня, коли на зібраних напали комуністи, відділи яких перекинено до Барколі вантажними автами й кіньми. Вони мали панцерні авта й були досконало озброєні.

Розпочався нерівний бій (казахи були озброєні дуже примітивно). Жінки й діти, під гуркіт бою, звинули шатра й подалися в гори. Проте атаки казахських кіннотчиків легко були відбиті скорострільним вогнем комуністів. Казахи падали тисячами, і провідники наказали відступ. Підрахунок втрат був жахливий: 12,600 з 15,000 полягло або дісталося в полон.

Хто вирвався з бою, тим довелося відбиватись від переслідувачів, що, безперестань нападаючи, спричиняли великі втрати серед недобитків. Вони схопили й розстріляли вождя втікачів, Джанім Хана. Ранених втікачі везли з собою, обвиваючи їхні рани шлунком лошати.

Посувалися вони на південь, через кам'янисті гірські перевали й безлюдні пустелі. Похід був сповільнений необхідністю гнати з собою тварин — увесь маєток кочовиків. Тому большевицькі відділи завжди могли наздогнати казахів, і це змушувало втікачів бути в непереставному поготівлі. Сутички були часті, і лише самопожертвенність вояків уможливлювала дальшу мандрівку до Індії.

Слід втікачів значився кістьми тварин і могилами. Щоб відірватись від переслідувачів, треба було вибирати непрохідні терени, а в пустелях оминати відомі джерела, де комуністи заздалегідь робили засідки. Пустелями примандрували до солоного озера Лон-Нор й пішли далі на південь, вигибаючи літом від спеки, а зимою від морозу. Взимку в дорогу брали з собою лід, замість води. Не було змоги відшукувати загублених у піскових і снігових заметілях.

Чергова зима також була люта. Довелося добивати знесилені тварини — тож раптом стало забагато м'яса. Коли ж отари зменшилися, а м'ясо зникло, прийшов голод. З тугою згадували залишену батьківщину, де все таки вдавалося загосподарити маленькі кусники землі й мати взимку, окрім м'яса й молочної їжі, ще дещо.

Дійшовши до Макгаги, казахи повернули на захід. Переслідувачі й тут наздогнали їх, і втікачі рушили далі — з Тяньшаню до Тибету. Ішли дикими горами. Їли м'ясо антилоп і диких тибетських коників, що їх зустрічали в горах. Але тепер легше було переносити надлюдські зусилля, бо перед Тибетом до них прилучилася інша група втікачів. Ця, колись велика група, вирушила з-під столиці Сінкянґу Урумчі, почувши про долю, яка спіткала зібраних на вічі в Барколі. У частих боях, ця група зазнала великих втрат, але, хоч зменшена до 50 родин, під проводом меткого Калі-Беґа, відірвалась від комуністів.

Тибетом пройшли 700 миль. Ішли три місяці, оминаючи селища та перебрідаючи чи перепливаючи, тримаючись за вовну овець, крижані ріки. Доки від Тяньшаню дійшли до кордонів Кашміру, втратили 3,000 овець, 200 тварин, 145 верблюдів і біля сотки коней. У прірвах снігових гір загинуло багато людей. Багато загинуло й від невиясненої гірської недуги, що від неї старалися рятуватися чарами й пусканням крови — а була кров хворих на цю недугу густа і чорна.

Але тепер все було позаду. Перейшовши кордон Кашміру, опинилися у вільній країні. Позаду були бої, замерзання й голод. Позаду лишилося 3,000 миль, що їх вони подолали за два роки. На вічі в Барколі зібралося їх 4,000 родин (15,000 душ), а дійшло до Кашміру всього 350.

З гостинного Кашміру пізніше, — в 1952-54 роках казахи переселилися до Туреччини, де їм запропоновано оселитися на придатній для них Анатолійській високорівні.

Драматична втеча казахів свідчить про кипіння в нетрях большевицької Азії, — тож запевнення провідників китайських націоналістів про можливі, в сприятливих обставинах, протикомуністичні зриви не підказані неоправданим оптимізмом.

Але такі зриви можливі доки ще живе покоління, яке знає посмак волі. За кілька років його заступлять молоді, вирослі в темряві комуністичної пропаґанди. Нове покоління теж попрямує через пустелі і гори, теж буде гинути. Але це будуть бої і смерть не за волю свого народу, а на наказ з Москви, якій вони підкорятимуть решту вільного світу. Бо далека, оспівувана поетами, промовцями, фільмами й вчителями Москва заступить їм не тільки їхні Урумчі, але Лхаси та Мекки.

І. І. К.

Ярослав Курдидик

„СТРАТЕҐІЯ АПІЗМЕНТУ", ЧИ „СТРАТЕҐІЯ СИЛИ"?

Ще генеральний секретар ОН, Даг Гаммершилд був заледве на половині поворотної дороги із своєї чолобитної місії до Пейпінґу, як комуністичне радіо подало вістку, що ЗДА, мовляв, намагаються створити чимскоріше північно-східній аґресивний альянс з Японії, Південної Кореї, Формози й Філіппін, звернений проти „китайської демократичної республіки", а далі, що ЗДА намагаються, переславши штаб своїх військових фахівців, перетворити Південний Індо-Китай у другу Південну Корею з прихованою, але виразною ціллю — тримати „народну республіку" в стані морального терору й постійного залякування. Президентові Айзенгаверові закидається, через ту саму радіовисильню, що в своїй останній промові він підбехтує замирений вже нині світ до нової війни.

Комусь може видаватися дивним, що Чу Ен-лай, приймаючи в себе Гаммершилда, ціллю якого було договоритися в мирний спосіб про звільнення американських летунів, а також і інших альянтських полонених, не чекав навіть, поки цей „янгол миру" доїде до Ню Йорку й складе звіт із своєї місії, а почав зараз таки услід за ним кидати наклепи й очорнювати західній світ, якого Гаммершилд був уповноваженим речником. Цей виступ пейпінґського радіо підтверджує ще зайвий раз, що „на Далекому Сході без змін" — і що хіба наївний повірить у те, що вовка вдасться таки врешті навчити траву їсти . . .

Тут, як бачимо, діло не в тому, чи комуно-китайці бомбили один чи два острови Чіянґ Кай-шека і скільки бомбовозів брало в тому участь, а в самому принципі. З виступів пейпінґського радіо та із налетів на острів Тачен, видно ясно, як то СССР руками червоного Китаю намагається випробувати силу нервів і видержливість ЗДА.

На підтвердження цього пейпінґське радіо подало вістку, що ЗДА мають з Національним Китаєм окремий таємний договір, а в ньому зазначено, що, у випадку комуністичного десанту на острови Квімой або Тачен, американці погоджуються на десант військ Чіянґ Кай-шека на материк, з тим, що вони підтримають його не лише повітряною і морською фльотами, але — в разі стратеґічної необхідности — переведуть свої власні десанти. Кажуть, що вістка про те, що американська Сьома фльота має допомогти в евакуації залог китайських націоналістів з деяких менше важливих під стратеґічним оглядом островів — є також одною із точок вищезгаданого таємного договору. Є чутки, що ці війська, замість бути розпорошеними, будуть сконцентровані, щоб їх можна було вжити для поважніших бойових завдань.

Своїм десантом на острів Ікіянґ комуністи зелектризували увесь політичний світ. Серед повені коментарів найбільше вірним видається твердження, що китайські комуністи хочуть цим десантом зробити немовби генеральну пробу і визондувати ґрунт як ЗДА будуть реаґувати на цю провокацію і що будуть робити. Десант слід розглядати також, як демонстрацію сили перед населенням червоного Китаю, якому постійно говориться про звільнення Формози, і тому треба було щонебудь зробити, хоч би для самого тільки ефекту й пропаґанди. Цю атаку переведено за дорадою Москви якраз в той час, коли шеф об'єднаних американських штабів, адм. Радфорд, закінчив свою поїздку в тому обширі і заявив, між іншим, що, на випадок червоного нападу комуністів на Південну Корею, американці переведуть відплатну акцію атомовою зброєю. З добре поінформованих джерел виходить, що ЗДА готові вжити атомову зброю на всьому просторі Тихохо океану в обороні альянтів від можливої червоної аґресії, отже не лише в Південній Кореї, але також в Японії, на Формозі і Філіппінах. Така вістка не може нікого заскочити бо коли б це сталося, як вияв конечности, ЗДА будуть тут поступати і діяти тільки згідно з договорами про взаємну оборону.

Вже не раз заявлялось офіційно збоку ЗДА, що атомову зброю слід уважати за звичайне стандартне вивінування американських збройних сил, і це відноситься одчаково до летунства, морських з'єднань чи суходільних військ. Не підлягає сумніву, що ЗДА мають атомову зброю у всіх своїх майбутніх оперативних обширах, а за бази для Тихого океану вважається невеличкі й мало відомі острівці по сусідству з островами Окінави і Ґуаму.

Коментуючи поїздку Гаммершилда до Пейпінґу, один провінційний часопис запитує досить влучно: „Чи не більш почесно були б ми вийшли на тому, якби, замість понижуючої для нас чолобитної подорожі Гаммершилда, послати відпоручника наших летунських збройних сил і заявили, що, коли Пейпінґ протягом одинадцяти днів не звільнить наших 11 летунів, ми заблькуємо їм 11 їхніх головних портів (причому слід дати знову таки реченець з 11 днів). Якщо ці домагання не мали б успіху, то черговим кроком повинна бути дія. Найкращим місцем для цього є недавно зайнятий острів Ікіянґ, який можна скинути в море двома атомовими бомбами. При цьому слід пригадати, що таке саме може статися із кожним іншим місцем, яке наша стратеґія уважатиме за догідне для того".

Арґументи згаданого часопису може дещо задрастичні, але їм не можна відмовити того, що вони ориґінальні, прозорі й нескладні формою а що найважливіше, побудовані й виложені так, що комуністичні твердолобі політики легко й без труднощів їх зрозуміють. Голос цей віддзеркалює, однак, виразно, що американському народові починає набридати безконечна політика апізменту. Це для нього, як для найбільшої сьогодні світової потуги, ще тільки зайва ланка в його пониженні, і це промовляє пророчисто за тим, що вже назрів час для того, щоб порядок у світі наводити не „стратеґією апізменту", а тим, що комуністичний світ одиноко розуміє і перед чим одиноко кориться — „стратеґією сили".

Василь Мудрий

СЛ. П. О. СТЕПАН МОХНАЦЬКИЙ

Пам'яті зразкового душпастиря і великого громадянина

У безконечній черзі один за одним відходять у вічність і покидають нас на все цінні, заслужені громадяни і патріоти. Дня 20 січня 1955 р. влучився в цю чергу і о. Степан Мохнацький, довголітній парох нашого історичного города Теребовлі. Життєвий шлях Покійного великий і повний праці для свого народу, як у душпастирській, так і в національно-громадській ділянках.

о. Степан Мохнацький народився в квітні 1876 р. у селянській сім'ї у селі Саджавки, скалатського повіту. Середню школу покінчив у Тернополі, а теологічні та філософічні студії у Львові. У 1900 році одружився з Наталією з Мелешкевичів, а в жовтні прийняв свячення з рук тодішнього станиславівського єпископа, а пізнішого галицького Митрополита Андрея Шептицького. Від 1900-1908 був душпастирем при церкві св. о. Николая у Львові і катехитом т. зв. виділових шкіл. Від 1909 до 1910 р. був катехитом теребовельської гімназії. У 1910 р. став парохом міста Теребовлі і був ним аж до 1944 р., коли подався на еміґрацію. Від 1920 р. аж до виїзду з Теребовлі був теребовельським деканом. Від 1924 року був почесним крилошанином Львівської митрополичої капітули. Від 1946 до 1950 року був парохом для українців греко - католиків у столиці Баварії Мюнхені. У 1950 році приїхав з дружиною до Америки до своїх дітей п-ва Кізюків у Честері, Пенсилвенія. В 1953 р. був призначений сотрудником при греко-католицькій парафії св. Володимира у Елизабеті, стейту Ню Джерзі. Помер дня 20 січня в Елизабеті при виконуванні своїх душпастирських обов'язків у сповідальниці у 78-му році життя і на 54-му році священства. Помер на позиції, як рядовий воїн Христової Церкви.

Це духовний шлях Покійника, а тепер спинимося на громадському, довгому і повному успіхів шляху. За свого душпастирювання у Львові був членом Головного Виділу Т-ва „Просвіта", членом Головної Управи Українського Т-ва Педагогічного (пізнішої Рідної Школи), членом Виділу Української Бесіди у Львові, що вела тоді під своєю управою Український Національний Театр. У тому ж часі був видатним членом Української Національної Демократичної Партії. Від 1912 р. був головою Повітового Комітету УНДемократичної Партії у Теребовлі без перерви аж до 1930 р., себто переходив усі її зміни аж до УНДО (в 1925 році), як голова повітового комітету. У 1930 р. заступив його адвокат д-р Заплітний. Від 1912 р. був безперервно аж до вибуху другої світової війни головою філії „Просвіти" в Теребовлі, а також пізніше головою Надзірної Ради Повітового Союзу Українських Кооператив і головою Надзірної Ради Українбанку. Кілька років перед вибухом другої світової війни був і директором теребовельського Українбанку. Під проводом Покійного піднявся високо рівень українського національного життя не тільки в Теребовлі, але й у цілій Теребовельщині. Як голова Повітового Комітету УНДемократичної Партії, а потім УНДО був членом Ширшого Народного Комітету цих організацій у Львові. За великі заслуги в громадсько-національній праці Покійний отець Степан Мохнацький дістав найвище відзначення, яким розпоряджала Галицька Земля, а саме почесне членство Т-ва „Просвіта". Почесним членом іменували Покійного останні передвоєнні Загальні Збори „Просвіти". Крім того був почесним членом української ремісничо-промислової Бурси у Львові.

Покійний о. Степан Мохнацький був своєю появою та поведінкою незвичайно скромний, але великий духом і незломний у переводженні наміченої праці. Своєю милою появою та гарним голосом з'єднував собі всіх. Це розуміли його теребовельські польські противники і тому в 1919 р. спричинили його арештування польською окупаційною армією. Поставлений перед польський суд був звільнений 8 листопада 1919 р. і конфінований у Теребовлі.

За часів Куріяльної виборчої системи до Галицького Сойму, Народний Комітет УНДемократичної Партії висунув кандидатуру Покійного на посла до цього сойму в 1913 р. При виборах перепав трьома голосами проти польського поміщицького кандидата.

Покійний відзначався великою жертвенністю на народні цілі. Це благородно відчували не тільки „Просвіта", але ще більше Наукове Т-во ім. Шевченка у Львові за польських часів. Високі вплати у виді членських вкладок і пожертв Покійника для цієї наукової установи були у Львові нотирійно знані.

Похорони великого Покійника відбулись при великому здвизі духовенства і вірних у Елизабеті, дня 23 січня 1955 року.

Нехай вільна земля ЗДА буде Йому легка, а пам'ять про нього нехай іде від покоління в покоління.

Петро Кізко

НА ЦІЛИНУ

(Оповідання)

(5)

Гості, що вже добре підпили, безладно підхопили пісню. Тоді старий Громенко, звівся на ноги, відсунув стіл до стіни і, вдаривши в долоні, пустився навприсядки, вибиваючи підборами чобіт об суху глиняну долівку. Громенчиха крізь плач закричала:

— Перестань, Павле, що ти робиш? Люди добрі, він же он увесь блідий. Степане, покинь гармонь!

Гості exаменулися. В хаті стало тихо. Ониська підбігла до батька, схопила його за плечі, але слабими руками не втримала — Громенко навзнак упав на підлогу, розкинувши руки.

Заплаканими очима, мовчки, дивилися всі на Громенка. Він лежав із заплющеними очима й важко дихав. Громенчиха стояла перед ним на колінах, приклавши руку до його чола.

— Тобі погано, Павле? Нащо ти так багато пив?

— Лялька! — простогнав Громенко. — Дивіться, скільки тут у хаті ляльок! Чого ж ви не танцюєте, ляльки? Хіба вже шворки пообривалися, чи нові, міцніші, прив'язують? Га? Чого ж стоїте? Танцюйте!

— Люди, він марить! — скрикнула Громенчиха. — Чуєте, яким він голосом говорить? Лишіть його, хай спить! Спи, Павле, воно пройде. Боже, поможи йому виздоровіти, верни йому сили!

Слова Громенчихи звучали пристрасною молитвою.

Один по одному, безшумно гості вийшли з хати. Мати з [illegible] залишилась біля батька. Він то засинав, то прокидався, важко стогнав і хапався руками за лівий бік — видно, щось йому пекло.

V

— О, здорові були, Павле Андрійовичу! Як живете? Як Тетяна Іванівна, Степан, Ониська?

— Добридень, дякую. Звідки ви тут?

— З Нового Посьолку. За пів сотні кілометрів звідси. Не вистачило у нас води худобі й людям, приїхали до вас; ви на воду багатші, ближче до річки.

— Чи на довго?

— Як справимось, поїдемо назад. З годину-дві побудемо.

— Хочете побачити, як живемо, зайдіть до нас.

— Та воно й можна було б зайти, якби не приказ, щоб і хвилини часу не тратити. Добре беруться.

Сагай приїхав із бриґадою на Громенкову дільницю по воду. Людям і худобі видають її за нормою — пайками. За „розбазарювання" води винних притягають до відповідальности. Одного разу сам Сагай попав був у халепу. Дістав води на день для сім'ї на п'ять душ відро (це — на пиття, вариво і прання), а в обід уже всі сиділи без води, бо Сагаєва жінка ще зранку, як одержали воду, на виварку одягу вилила. А тут ще рибу солону на обід, як на злість, видали. Попоїли ту рибу Сагаї, потім до води, а води нема. Пішов Сагай до „водяного" бриґадира, просить, щоб ще хоч пів відра дав. А „водяний" бриґадир до секретаря парторганізації — так, мовляв, і так, Остап Сагай воду розбазарює, норми не придержується. Було ж тоді Сагаєві! За малим „зловмисного наміру" не пришили, мовляв — підірвати роботу на цілині хоче!

— Незавидні наші діла, Павле Андрійовичу, — поскаржився Сагай, погодившися зайти поглянути на „господарство" Громенка.

Павло Андрійович кинув на землю недокурка.

— Незавидні, кажете? А то ж чому? Гляньте, скільки землі перед вами простяглося! Куди не глянь — земля, земля, земля. Ваша земля, не чия ж! Ви ж на ній робите. Маленкову, вибачте, вона ж непотрібна. Навіщо вона йому? От і віддав нам — робіть, ставте на цій землі хати, садиби, школи, клуби — все. Чого ж вам ще треба?

Сагай трохи розгубився. Громенко говорив не то серйозно, не то з сарказмом — хто його розбере? Хіба б його Тетяна зрозуміла. В усякому разі він був певний, що Громенко — добрий чоловік, і тому міг говорити з ним цілком одверто.

— Земля то земля, — задумливо сказав Сагай і заклiпав невиспаними очима, — але що ми з тієї землі маємо. Ось і досі авансу не одержали. Хліба нема — на юшці сидимо.

Громенко засміявся:

— Багато хочете, Остапе! Маєте землю, ще й із землі хочете мати. Поговоріть он із Строгуліним, він вам усе пояснить, як треба жити. Землю маєте — робіть, радянську владу маєте — хваліть і пісні співайте. Як наш старший брат каже: „Пой песні хоч тресні, но єсть нє просі". Здорово, брате, придумано, що?

Сагаєві й самому стало смішно.

— Хай вам абищо, Павле Андрійовичу, з вами не збалакаєшся. Та вам у пропаґандисти б, у партію, за самого Строгуліна бути! До речі, про Строгуліна. Не знаєте, де він тепер?

— Тут, пречепа. Послали і його за нами на наші голови. Ходить по всіх бриґадах, ланках, гуртожитках, кожному в душу заглядає собака, в прокуратуру доноси пише.

Сагай хотів щось сказати, та вже не було коли: підходили до Громенкового житла, — довгого дощаного бараку, що, укритий очеретом, ледьледь виглядав із землі.

— Оце ви тут живете?

— Ні, не тут, — відповів Громенко. — Це тільки зовнішній вигляд нашого палацу, а живемо ми всередині. Зайдіть, на наші покої подивитесь.

Зайшли всередину.

Сагай став на дверях, узявся руками в боки, потім, немов не знаючи, де діти руки, склав їх на грудях.

— Ге, та це ж чисто лагерне житло, — крутнув головою. — У нас інакше. Ми по колгоспниках старожилах живемо. Потіснили їх, і живемо разом, поки нові будинки поставлять.

— А в нас нема старожилів, самі новожили, — показав Громенко рукою на подвійні нари, що тяглися довгим бараком-землянкою від виходу до виходу. — А я оце тут господар. Сьогодні дижурю, щоб якийсь ящур незабіг та кому під постіль не заліз.

— Оце наш покій, — показав він на дві загороди. — Чи то пак два покої. В одному спить жінка з дочкою, в другому я з сином. Добре живемо?

Сагай закусив спідню губу. Видно, йому душило зсередини.

— Отака вона, цілина. Гайгай, братику, далеко так ми не заїдемо.

— Заїдемо, — заперечив Громенко. — Ось як ще рікдва потягнемо, то . . .

Громенко, хоч у землянці й не було нікого, нахилився до Сагая й на вухо шепнув:

— Усі кикнемо, брате. Разом із строгуліними, маленковими. Всі.

— Дав би Бог, — погодився Сагай. — Хай би вже й ми погинули, аби разом з нами й тих паразитів не стало. Хай би хоч люди по нас жили.

— Це добре. І добре, Павле Андрійовичу, що ви очуняли, — натякнув Сагай на прощальний вечір у рідному селі.

— Та слава Богу. Знаєте, думав, не видержу, здурію. От Їйбо! Таке на мене тоді найшло, таке . . . І думаєте — з п'янки? Нічого подібного. Я тоді ще міг би літрами пити горілку, але мене скосила журa. Як-не-як, яке життя не було, але бодай на останньому, малесенькому клаптику своєї, ще з дідів-прадідів, землі жив, своє подвір'я мав. І от із того останнього клаптика тебе женуть, як собаку з буди. Тільки жінчині молитви, мабуть, і врятували тоді мене від загибелі.

Степан Мацькевич, був. командант батерії

ЯК МИ ПЕРЕМАГАЛИ

(У 36-ліття розбиття польської офензиви під Львовом в дні 13-го січня 1919 р.)

Наші боєві лінії пробігали на південь від Львова через Богданівку, Кульпарків, Боднарівку. Піхотна обсада тих ліній була дуже рідка, бо якраз день перед тим Начальна Команда нашої армії наказала була куріневі С. С. сотн. Носковського відійти до Зимної Води. Відмарш цього куреня сильно ослабив був наші позиції. На фронті остався пор. Гой із півкуренем, так званим коломийським, що стояв в Кульпаркові, та частини Станиславівського куреня, а також частини львівського куреня. В Сокільниках стояв я із моєю другою станиславівською батерією і покійний Юліян Шепарович з третьою станиславівською батерією. Моя батерія стояла в позиції біля костела в Сокільниках, а батерія Шепаровича стояла в західній частині Сокільник.

Ніч була темна і тиха. Великі, глибокі сніги вкривали поле бою. Точно о год. 6 рано, ворожа артилерія відкрила гураганний вогонь на Сокільники, головно в район моєї батерії. Я зриваюсь з ліжка, беру телефон, кличу пор. Гоя в Кульпаркові і питаюсь його, що там на фронті діється. Але при його телефоні вже був ворог і мені із насмішкою відповів: „Ми наступаємо на Львів!" Я зразу зрозумів ситуацію. — Значиться, наша піхота, заскочена серед темряви, з місця опустила позиції і пішла взад. Даю приказ мойому джурі, покійному Дзєдзіновському, бігти до батерії і казати, щоб батерія вже стріляла на Кульпарків, — а тим часом скоро взуваюся в чоботи і вбираюсь. За кілька секунд він вбігає назад у хату і голосить мені, що навколо нашої хатини так густо падуть ґранати, що він не годен пробігти до батерії. Я вже був одітий і сам пробігаю через дійсно густий гарматний ворожий вогонь до батерії та даю приказ покійному чет. Ціховському відкрити вогонь на Кульпарків. Він, здивований, завважив: „Та ж там стоять наші!" Я йому коротко відповів: „Ні, не наші, а ворог, — стріляй чимскоріше!"

Сам беру гарматчика Данилюка із ролькою телефонічного дроту і ми обидва скоро проводимо телефонічну лінію до костела. Я вилажу на вежу костела разом із телефоністом Данилюком. Починає розвиднюватись. Бачу перед собою ціле поле бою. Нашої піхоти нема. Перша ворожа розстрільна знаходиться коло 300 метрів від достела. На костел стріляє ворожа артилерія. На дорогах із Боднарівки і Кульпаркова маршують збиті колони ворожої піхоти в сторону Сокільник, а із Сиґнівки в сторону Скнилова. Серед тих обставин я рішаюсь вести бій до останньої гранати, що я їх мав до диспозиції. Наказую чет. Ціховському вислати післанця до третьої станиславівської батерії, щоб вона не подавалась взад, бо я не піду взад. На жаль, післанець вже не застав третьої станиславівської батерії; вона від'їхала із своєї позиції. Тим часом піхотна охорона наших батерій, що складалась із 30 гармашів і 2 скорострілів під проводом хор. Вітошинського, залишає резервові піхотні окопи перед сокільницькими хатами і змушує першу ворожу піхотну лінію положитись. В той сам час я звертаю вогонь моєї батерії на ворожі колони, що маршують в сторону Сокільник. Я мав батерію 10-центиметрових гавбиць. Гармаші були добровільці, прямо очайдухи. Того дня я мав коло 360 „мінових гранат" і всі вони пішли у ворожі збиті колони. Я весь час був у вікні вежі костела і з запертим віддихом дириґував вогнем моєї батерії. Гармаші прекрасно наставляли гармати. Майже всі стрільна йшли точно у ворожі колони. Високі стовпи чорних хмар від вибухів підносились між ворожими колонами. Смерть косила ворога. Бог допомагав нам. Ворог, здесяткований і здеморалізований, зачав тікати назад. Мо йому в цьому допомагали нашими гранатами. Коло год. 9:30 перед полуднем на шляхах між Львовом і Сокільниками вже не було ні одної ворожої колони. На полі бою осталась лише ворожа розстрільна, що була змушена хор. Вітовським лежати в снігу. По ліквідації колон, я звернув весь вогонь моєї батерії на цю першу ворожу розстрільну. Гранати наших гавбиць скоро з нею упорались і вона була за кілька хвилин зліквідована. В час цілого бою моє праве крило боронив мій джура Дзєдзіновський. Він на власну руку побіг із скринею піхотної амуніції до розбитої мурованої коршми, що лежала при східнім в'їзді до Сокільник, і звідти не допустив ворога до Сокільник, що многократно виходив із боднарівського лісу і намірявся вскочити до Сокільник.

О год. 10-ій перед полуднем бій був покінчений. — Пам'ятаю, що я запитав чет. Ціховського, скільки ще амуніції осталось нам. Його відповідь була: 16 гранат.

Ведучи цей бій 13 січня 1919 р. під Сокільниками, я не був зорієнтований в тому, що вирішив, — вести бій до останньої гранати, — бо я не мав в той час жадного получення із нашими частинами на право і на ліво від мене. Щойно по вигранім бою, пізніше, я побачив далекосягле значення тієї очайдушности другої станиславівської батерії. Я підлягав в той час команді групи „Наварія". На право від Сокільник стояла група „Давидів". Групою „Наварія" командував тоді полк. кавалерії Павленко, брат ген. Павленка, а групою „Давидів" командував тоді отаман Микитка. Проти цих двох груп ворог кинув 13 січня 1919 р., згідно із польською історією, 20,000 піхоти і всю артилерію, яку в той час мав під Львовом. Ціль ворожої офензиви була розбити наш фронт і зайняти Дрогобич — нафту. І в дійсності ворогові вдалося було розбити ці дві наші групи, бо група „Наварія" подалась аж під Щирець, а група „Давидів" аж під Бібрку, але зведений бій другою станиславівською батерією під Сокільниками, в осередку ворожої офензиви перекреслив заміри ворога і, згідно із польським істориком пол. Стичковським ворожа офензива по 4-годиннім бою була здержана і відкликана.

Біля 3-ої год. по полудні 13 січня 1919 року наша піхота почала була надпливати із заду і обсадила окопи перед Сокільниками, а щойно 15 січня пол. Павленко приїхав до мене поґратулювати за виграний бій.

КНИЖКА И ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ.

ХРОНІКА ДІТРОЙТУ

Товариство Українських Інженерів під новим проводом

Інженери на терені Дітройту виявляють помітну громадську діяльність. Їх видно на важних постах у різних установах, де вони виявляють чимало інвенції і підприємчивости. Але й не менше вони дбають про живучість свого станового Т-ва, відділу в Дітройті. Оце 19-го грудня м. р. відбулись річні Загальні Збори, що їх очолив інж. К. Ніщеменко. Інж. Дмитро Лісовський, голова Т-ва в 1954 р., дав звідомлення з цілорічної діяльности і з організаційних поїздок: до Торонта (для налагнання співробітництва канадійського й американського т-ва інженерів українців і для підготови З'їзду для оснування Світ. Об'єднання Українських Інженерів) і до Ню Йорку на Загальні Збори централі ТУІ. Звіт голови доповнив у дечому містоголова інж. Сторожук. На рік 1955 вибрано ось такий новий склад Проводу: Р. Крохмалюк— голова, Б. Сторожук — містоголова, секретарі: діл. — Я. Зубаль, рекорд. Я. Дуб, техн. — К. Сеник, касир — Я. Варивода. Контрольна Комісія: Д. Лісовський — голова, Е. Лятишевський і Б. Косак — члени.

Збори прийняли до відома оснування Економічної Секції, очоленої інженерами: К. Ніщеменком — голова, А. Міляничем — містоголова і д-ром В. Шкудорем — секретар.

Дитяча Світлиця

Дбайливість про доріст виявляється в Дітройті реальними заходами, з яких, як новіший, хочемо занотувати оснування Дитячого Садка, чи пак Світлиці. Постала вона з поштовху голови т-ва Рідна Школа" інж. Березовського і референта опіки над молоддю, п. Олени Климишин, на сході Дітройту, в Гемтремку. Щоправда, ще не занадто багато родичів оцінило існування такої важливої установи і її ролю (досі в Світлиці є 23 дітей), але згодом і це прийде. Програму в Світлиці веде учителька п. Стефанія Филипів. Після двогодинної забави діти отримують підвечірок, після чого навчаються українських віршиків і пісень. 20 грудня м. р. відвідав Світлицю св. Миколай і щедро обдарував дітей різними дарунками. Як нас інформують — діти з великою радістю відвідують свою Світлицю, а інші чекають, коли їхні родичі „відкриють" цю цінну дошкільну установу і теж їх туди запишуть. Світлиця поміщається в Укр. Амер. Осередку при вул. Карпентер.

На шляхах нашої підприємчивости

Від грудня 1954 р. чинною є в нашому місті кооператива робітня „МЕТА", яка не тільки займається жіночим кравецтвом, але теж і народним мистецтвом (вишивки і т. п.). На Установчих Загальних Зборах вибрано Управу з ось таких пань: А. Крохмалюк — голова, І. Тарнавська — м.-голова, Д. Конюх — секр., Д. Бойчук — касир, О. Климишин — книговод і Н. Яцків — справник. Робітню провадить фахова сила п. Стефа Дуб. Вже від перших днів почали появлятись клієнти. Нас інформують, що пані, які замовляють сукні на Великі Вечерниці Літературно-Мистецького Клюбу, що проголошені на день 5-го лютого, дістають 10 відсотків знижки від нормальних цін. Робітня примістилась покищо в двох власних кімнатах у домі, де міститься Кред. Спілка „Самопоміч" (ріг вул. Дж. Кампав і Кенеф).

Кредитова Спілка „Самопоміч" на новому етапі

Наш тутешній кооперативний банк, який за два роки і 4 місяці здобув таке довір'я громадянства, що своїми вкладами зближається до чверть мільйона долярів, готується до нового етапу. Пічнеться цей новий етап 30-го січня, коли на річних Загальних Зборах будуть зроблені підсумки і будуть подані напрямні для майбутнього, і коли вперше при товариській, наче б то навіть родинній зустрічі членів і симпатиків після зборів проявиться духова спільність тих, що гуртуються біля Спілки, відчуваючи досі радше матеріяльну тільки спільність інтересів. На зустрічі запланований бенкет, весела програма і 3-годинні танці при оркестрі. Заповіджена участь американських гостей з Ліґи Кред. Юній, з банків, з якими Спілка співпрацює тощо.

Дотеперішній орган Кред. Спілки „Самопоміч" „Наш Контакт", буде появлятись щомісячно (правдоподібно до спілки з Укр. Кред. Юнією в Віндзорі) і буде друкуватись уже в цілості в друкарні.

В. Нест-вич

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО РАЛО ТА БАГАТИРІВ

В ч. 7 „Свободи" вміщено полеміку про те, чи „соха" є українське слово. Обидва — автор критики на „Веселку" і оборонець „сохи" — не згадали саме того слова, яке було б до речі тут вжити, а саме слова „рало". В усіх українських літературних творах з тої доби, коли українські хлібороби не мали ще плуга, ми завжди зустрічаємо термін „рало".

І хоч згадувані в полеміці словники справді мають у своїй номенклатурі „соху", ми мусимо визнати, що це таки слово російське. Я пригадую, як на судовому процесі в справі СВУ 1930 року в Харкові проф. В. Г. Дубровський, великий знавець української мови та термінології, автор кількох виданих ще перед революцією, перевиданих після 1917 року і широко вживаних тоді словників та української фразеології, під час допиту його прокурором на суді заявив, що єдине, що російська культура дала Україні, були соха, лапті і самовар. Отже, на мою думку, в творах, подібних до „Богути-Багатиря" слід було б ліпше вжити слово „рало".

Що ж до слова „багатир", то слід зазначити, що „Енциклопедія Українознавства" в розділі про український билинний епос (том І, стор. 264) вживає слово „багатир". Мені здається, що в українській мові іншого слова з відповідним значенням немає і замінити його нема чим, тай нема потреби, бо воно віддавна існує в народній творчості і в українській літературній мові.

Марія Туркало

Радо поміщуємо і цей Голос Читача, в якому п-ні Марія Туркало стверджує, що їй більше подобається „рало" від „сохи". У цій вільній країні кожний має право вибирати собі, котре з однозначних слів подобається, а котре зовсім ні. Але вести на такій площині філологічну дискусію дуже трудно.

ПОСВЯЧЕННЯ ЦЕРКВИ В РЕБОУСАС

Українці - католики міста і околиці Ребоусас своїми щедрими пожертвами й зусиллями вибудували нову церкву, яку 5-го грудня при асисті духовенства посвятив о. Володимир Ханейко, заступник Генерального Вікарія, при здвизі вірних обох обрядів. Після Богослуження в церкві на церковній площі відбувся фестин.

ДОПОМОГОВА АКЦІЯ СХС

Українська Санітарно-Харитативна Служба в Німеччині за час від 1. 1. 1954 до 31. 10. 1954 року обділила різними допомогами біля 700 людей. За звітний час зроблено такі допомоги: грішми — 61,075.55 марок, харчами на суму 7,973 м., одягом на суму 43,977 м., ліками на суму 2,507 м. За означений вище час в приміщеннях УСХС переночувало 1,404 людей. Комітет жінок при УСХС відвідав 800 людей в лічницях. Організаційний референт УСХС відвідав в цьому часі двічі всі низові клітини УСХС. Амбуляторія УСХС прийняла 2,743 недужих. Фонди, якими розпоряджає УСХС в головному походять із пожертв українців у Канаді й Америці.

Лист до Редакції

У СПРАВІ „ЗАПИТУ СКЛАДАЧА"

До Шановної Редакції „Свободи":

Читаючи Ваш часопис, мав я нагоду вже другий раз вичитати „запит складача", в дописках про різні імпрези, чи зложили з нагоди святкувань національних свят, хоч дрібну пожертву на інвалідів, хворих, або залишених людей в Европі, що під час таких гарних святкувань тут в Америці, коли там навіть сухого хліба не мають, що часто буває.

На мою думку, Ви впроваджуєте добрий звичай з тим запитом складача. Чи ми ще попри „високу політику й великий патріотизм" маємо хоч дрібку того дійсного патріотизму в нашій повинності, в любові до найбільше потребуючих і чи ісповідуєм оте, за Тарасом Шевченком: „обніміте, брати мої, найменшого брата".

Від себе можу лише додати, що вашому Складачеві належиться поґратулювати, як культурній й гуманній людині.

Вол. Бачинський
Бостон, Масс.

Могила великого громадянина дожидає хреста!

Дня 11. 5. 1954 р. відійшов від нас у вічність в 73-му році життя відомий український письменник, поет, літературознавець, визначний громадський діяч і великий приятель молоді, д-р Остап Грицай. Спочив на кладовищі "Waldfriedhof" у Мюнхені, в гарній дільниці.

Всі справи, зв'язані з похоронами і забезпеченням твердої спадщини по Покійному перебрало на себе Центральне Представництво Української Еміграції Німеччини (ЦПУЕН).

На превеликий жаль, немає ані в Німеччині, ані за океаном найближчої родини сл. п. д-ра Грицая, яка в першу чергу зуміла б подбати про пам'ятник на гробі Покійного. Цей обов'язок відали останню прислугу Покійному, гідно звеличати Його пам'ять та подякувати Йому за вірне служіння Богові і Батьківщині, повинні виконати всі українці на вигнанні.

Цим шляхом звертаємося з гарячим проханням, в першу чергу до всіх свояків, приятелів і учнів Покійного, а далі до всіх українців доброї волі, пересилати ласкаві пожертви на будову пам'ятника на адресу:

„Центральне Представництво Української Еміграції в Німеччині "Muenchen 2, Dachauerstr. 9/II — з зазначенням „на будову Хреста".

Можна теж посилати під адресою банку: Zentralvertretung der Ukrainischen Emigration in Deutschland, Rhein-Main-Bank in Muenchen, Bayerstr. 4, Konto Nr. 99802 — з зазначенням "Denkmal".

Для інших країн пізніше подамо адреси, на які можна буде спрямовувати збірки.

Зібрана сума коло 1,000 дол. дала б можливість не тільки поставити на могилі Хрест з плитою, але також видати друком деякі твори Покійного.

В наших часописах подаватимемо звіти про стан збірки з виказами жертводавців.

За Комітет:

о. канцлер **Іван Лесьмович**; д-р **Мирон Коновалець**, голова СУЖ; **Роман Данилевич**, голова УКАО „Обнова"; проф. гімн. **Гнат Мартинець**, від шкільних товариств; **Микола Дорожинський**, голова ЦПУЕН; **Ольга Павловська**, голова ОУЖ; **Павло Дорожинський**, голова ЦЕСУС; **Любомир Винар**, ЗДА, від приятелів з кругів молоді.

Соммерфілд хоче підвищити поштову оплату листів до чотирьох центів

Вашингтон. — Генеральний поштмайстер Артур Е. Соммерфілд вніс до Конгресу законопроєкт про підвищення оплати від місцевих і позамісцевих листів з трьох до чотирьох центів. Дохід з цієї підвищки становив би коло 237 мільйонів долярів річно. У своїм посланні президент Айзенгавер хотів збільшити прибутки поштового уряду до 332,250,000 долярів річно, щоб зменшити постійний поштовий недобір. Крім того Соммерфілд пропонує збільшити оплату за летунські листи з 6-ох до 7-ох центів, що дало б 14 мільйонів долярів прибутку. Генеральний поштмайстер вніс, крім того, законопроєкт до Сенату і Палати Репрезентантів про підвищення платні поштовикам пересічно на 6,5 відсотка. Це підвищення коштувало б державі 129 мільйонів долярів річно. Соммерфілд пропонує підвищити на 15 відсотків поштову оплату від посилок другої кляси (часописи і магазини) в цьому році і на 15 відсотків в найближчому фінансовому році. Це підвищення дало б державній скарбниці 16,500,000 долярів впродовж найближчих двох років. Посилки третьої кляси (обіжники, оголошення та інше) мали б бути оплачувані на 28 відсотків дорожче, і це дало б державі річно прибутку на 73 мільйони долярів.

Прибутки робітників на рекордовій висоті

Вашингтон. — Департамент праці повідомляє, що заробітки робітників і їх купівельна спроможність досягли рекордової висоти в грудні минулого року. Пересічний робітник з трьома членами родини заробляв у грудні 68,63 доляра тижнево, вже після відтягнення федерального податку і оплат на соціяльне забезпечення. Це — на 45 центів більше в порівнянні з листопадом. Купівельна сила грошей зросла в грудні в порівнянні з листопадом на один відсоток, а впродовж 1954 року — на три відсотки. Платня самотнього робітника зросла від листопада до грудня на 44 центи, і становила в грудні 61,36 доляра.

Збільшення числа затруднених в деяких округах

Вашингтон. — Департамент праці передбачає „незначне або поміркoване" збільшення числа затруднених в 100 промислових округах впродовж перших місяців цього року. До цієї звишки числа затруднених причиниться більший рух в автомобільному промислі та в інших залізних промислах в таких стейтах: Іллиной, Мічіґен, Айова і Висконсін. Департамент праці вже перекляcифікував деякі райони щодо відсотка безробітних. Ті райони, які мають більше як 6 відсотків безробітних, мають право діставати урядові замовлення, щоб зменшити число безробітних. Департамент праці пригадує, що в січні і лютому, звичайно, буває найвище число безробітних. В грудні минулого року Статистичне Бюро нараховувало 2,838,000 безробітних. Це число в перших двох місяцях цього року зможе значно зрости, бо хоч залізна промисловість зменшує число безробітних, то інші галузі промисловости зменшують число затруднених впродовж зимових місяців.

Париж бореться проти повені

Париж. — Париж загрожений найбільшою повінню, яка трапилась за останніх 45 років. Раптова відлига у горах, де топнуть сніги й підносить стан води в усіх гірських ріках і потоках, довгоденні дощі й штурми на Атлантику — все разом склалося на піднесення рівня води в Сені, Марні, Льоарі й усіх інших великих і менших ріках Франції. Сена піднялась в самому Парижі до висоти 7,45 метрів, а в 1910-му році, коли вона виступила була з берегів і залила навіть Майдан Згоди (де ля Конкорд) — рівень Сени був 8,62 м. Таким чином уже тепер всі нижче положені дільниці й доми — потерпіли від повені. Тисячі людей гарячково будують гаті з мішків цементу й піску. У ратунковій акції беруть участь також стаціоновані у Франції американські вояки. Дирекція музею Лювр у Парижі перенесла всі безцінні вартості образи й різьби з партеру на поверх, а всі вікна і входи до музею забила дошками й ущільнила мішками піску. Катастрофа повені у Франції відсуває всі інші проблеми на задній плян.

Українець в федеральному канадійському міністерстві

Отава, Канада. — 51-річний адвокат українського походження С. В. Озеро з Монтреалу іменований помічником заступника міністра рибальства в федеральному канадійському уряді. Давніше він вів адвокатську канцелярію в Вінніпеґу. Ще малою дитиною прибув він до Канади з батьками із Західної України, в Канаді скінчив народну й середню школу і відбув правничі студії в Манітобському університеті.

Михайло Мінський виступить в Оперовому Театрі в Бостоні

Відомий український артист-співак, баритон Михайло Мінський, заанґажований директором Фортуне Ґалльо з „Сан Карльо Опера Компані", виступить 31 січня ц. р. в ролі Амонастра в опері „Аїда" і 5-го лютого в ролі князя Люна в опері „Трубадур" — обидва рази в Оперовому Театрі в Бостоні, Масс. Названа оперова компанія припинила була на два сезони свою діяльність, але тепер відновила її. Виставлення цією компанією різних опер в Бостоні й інших містах ЗДА та Канади відкриває можливості арт. М. Мінському для його дальших виступів. В минулому сезоні М. Мінський виступав в ролі Амонастра в оперовому театрі Ля Скаля в Філядельфії, але в цьому сезоні філядельфійська опера не діє. Українська громада в Бостоні напевне зрадіє, довідавшись про можливість почути нашого чільного співака в таких двох великих партіях у прегарних операх Верді.

Зі Спорту

ПОВАЖНИЙ УСПІХ УСК „СІЧ"

ЕКСТЕНШЕН (Трентон) — „СІЧ" (Елизабет) 2:4 (0:3)

Перші змагання між цими дружинами, дня 9 січня в Елизабеті, закінчилися в нічию, тому 23 січня відбулися другі змагання в Трентоні. „Січ" виграла їх переконливо й заслужено, і цим здобула першенство стейту Ню Джерзі в змаганнях за Чашу Аматорів Америки. Ця виграна на чужому ґрунті, це поважний успіх змагунів „Січі" у складі: Гевко; Лютак, Панкевич; Клоків, Олинець, Маланчук; Федишин, Понось, Вітюк, Ю. Голюка, Столяренко і О. Голюка.

Січовики заграли амбітно і жертвенно. І це відноситься до всіх змагунів, які виявили не тільки сильну волю змагатися і перемогти у тих важливих змаганнях, але й добру кондицію і помітне підвищення своїх умілостей. Зокрема в першій половині „Січ" заграла справді добрий футбол. Противник, з 6. професіоналістів, фізично сильний, технічно добрий, але слабо зіграний, не дорівнював нашій одиниці, якої комбінаційну гру цікувала краща зіграність і сильне темпо.

Граючи з вітром, „Січ" до зміни піль, здобуває трое ворот. Автором перших — Вітюк з подачі Столяренка. Двох дальших ворот дають нам притомні низькі стріли Юрка Голюки.

В другій половині, проти вітру, „Січі" вдається ще підвищити вислід до 4:0, коли Федишин стрілом не до оборони посилає м'яч в сітку, одержавши його від Столяренка. Опісля противникові вдається два рази примусити до капітуляції Гевка, який в тій подовині гри мав більше праці і жертвенно боронив у кількох небезпечних ситуаціях.

Змагунам „Січі" належаться ґратуляції за здобуття першенства Ню Джерзі стейту в змаганнях за Чашу Аматорів Америки.

(я з)

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й.—Т-во „Свобода", 194 відд., повідомляє членів, що в суботу, 29. січня, о год. 6-ій веч. в домівці, Т-ва, 12 Ст. Маркс Пл. (біля 3 Еве.) відбудуться загальні збори. Відкриття зборів, прийняття протоколу з минулорічних загальних зборів, звіти уряду й контр. комісії та вибір нової управи і обрання делегатів до Укр. Центр. Установ. Всі члени повинні взяти участь у цих річних зборах. — Управа.

БОСТОН, МАСС.—Відділ 307, ім. митр. А. Шептицького, повідомляє всіх своїх членів, що на річних зборах вибрано такий уряд: Т. Юськів, предс.; Н. Гапій, кас.; І. Чопик, секр.; Д. Галонзка, заст. предс.; Н. Тимець, заст. кас.; С. Сідлярчук, заст. секр.; М. Тимець, оглядач хворих; Є. Старушок, організатор; М. Зінків, представник до У.К.К. — І. Чопик, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Т-во Запорозька Січ, відд. 388, повідомляє, що на річних зборах потверджено старий уряд на 1955 рік: Т. Весоловський, предс.; П. Гливяк, заст.; В. Паньків, кас.; Е. Воловник, секр.; Е. Воловник заст.; контрольори: Г. Лебішак і Н. Рубаш; над. хворих: П. Гливяк і Г. Соломчак; представники до У.Н.Д.: І. Сорока і П. Гливяк. Збори відбуваються в кожну другу неділю по першім в У. Н. Домі, 4 і Ворд вул. Адреса секр.: Евфемія Воловник, 428 Highland Ave., Chester, Pa.

Посмертна Згадка

АННА МЕЛЬКО, членка 352-го відд. УНС в Честер, Па., померла 23. січня 1955 р. Покійна походила зі села Дублянн, пов. Самбір, Україна. Полишила в смутку мужа Стефана, 4 дочки і 4-ох синів (один капітан в Амер. Армії), 6 внуків, всі діти є членами УНС. Похорон відбувся 26. січня з погребового заведення до церкви св. Духа, а відтак на Мекули Гарт цвинтар.—В. Їй П.!
Д. Яворський, секр.

ТАРЗАН, ч. 3401. Доктoрська ділема

Коли старий шукач золота навантажував свій віз скарбами, Ел Магмуд приготовляли до прийняття Геррігенового „лікування".

У великій залі запала смертельна тиша. — Пригадайте собі . . ., — прошипів Рамбул, — що Магмуд не сміє вмерти! Тремтливими пальцями Геррігeн сягнув по міктуру з гадючої олії.

Краплі поту виступили на його бровах. Тепер Геррігeн знав, Якщо йому не вдасться . . . якщо Магмуд помре . . . він мусить згинути! Трясучися, він добре потягнув із пляшки.